

חולין דף ג"ג

דרוסת העוף בשאר עופות

הסתפק רב אשי, שאר עופות טמאים יש

להן דרוסה או אין להן דרוסה? אמר רב הלל

לרב אשי, כשהייתי בבית רב כהנא אמר, שאר עופות טמאין יש להן דרוסה. ומה ששנינו במשנה דרוסת הנץ בעוף הדק, הכוונה שדרוסת הנץ פוסלת בעוף הדומה לה, ואחרים בדומה להם. ויש אומרים, דרוסת הנץ פוסלת בגדול ממנה, ואלרים פוסלים בדומה להם.

דריסת השועל

אמר רב כהנא משמו של רב שימי בר אשי,

אין דרוסה לשועל. שואלת הגמרא, והרי

כשבא רב דימי אמר, מעשה בשועל שדרס רחל במרחץ של בית היני,

ובא מעשה לפני חכמים ואמרו 'יש דרוסה'? אמר רב ספרא, שם הכוונה

לחתול. ושי אומרים: אמר רב כהנא משמו של רב שימי בר אשי, יש

דרוסה לשועל. שואלת הגמרא, והרי כשבא רב דימי, אמר מעשה

בשועל שדרס רחל במרחץ של בית היני, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו

'אין דרוסה'? אמר רב ספרא שם היה זה כלב.

אין דרוסה אלא: ביד בצירפון מדעת

ואביי הוסיף עוד ארבע הלכות: א. אין

ומחיים

דרוסה אלא ביד אבל ברגל לא. ב. אין דרוסה אלא בצפורן להוציא

שבשן אין לחיה ארס. ג. אין דרוסה אלא מדעת, אבל כשנפלה על החיה

אף על פי שנתקעה צפרנו בגבה אין משליך בה ארס. ד. אין דרוסה אלא

מחיים, אבל לאחר מיתה אין דרוסה. ומבאר הגמרא, שהכוונה שמיד

כשדרס חתכו את יד החיה כשעדיין לא הספיק לשלוף צפורנו, וכשאמרו

'מיתה' התכוונו למיתת האבר. ולזה השמיעו שלאחר שנחתך האבר לא

מטיל ארס.

אמר רבה בר רב הונא אמר רב, ארי שנכנס לבין

ארי שבא בעדר ונמצא

השוורים ונמצא צפורן תלושה בגבו של אחד מהם, אין

צפורן בגב השור

חוששים שמא דרסו. ומבאר הגמרא את הטעם, שרוב אריות דורסין

ומיעוטן אין דורסין, וכל הדורס אין צפרנו נשמטת, ולכן כאן אומרים

שהצפורן שמצאו בגבו, באה מחיכוכו בכותל. שואלת הגמרא, הרי ניתן לומר להיפך, שרוב שוורים מתחככים ומיעוטים אין מתחככים, ואל המתחככים אין צפורן יושבת לו בגבו, וממילא נאמר שהצפורן מחמת הארי שדרסו? עונה הגמרא, כיון שניתן לומר כך וניתן לומר אחרת, ונעמיד את השוא בחזקת ספק דרוסה, ורב לשיטתו ש'אין חוששים לספק דרוסה'.

אמר אביי, אין חוששים לדריסת הארי רק כשמצאו את הצפורן, אבל אם לא מצאו צפורן אלא ניכר מקום המכה, חוששים. ומה שהתירו זה כשמצאו את הציפורן לחה עם דם, אבל יבשה יתכן שנשמטה והארי כן הספיק לדרוס. וכל ההיתר זה כשמצאו צפורן אחת, אבל אם מצאו כמה ציפורניים כפי שהן סדורות ביד הארי חוששים לדריסה.

מביאה הגמרא שנחלקו בספק דרוסה, רב אמר אין חוששין, ושמואל אמר חוששין. ומבארת הגמרא שבמקרים הבאים הכל מודים שאין חוששים: 1. ספק אם נכנס ארי לבין הצאן, אומרים שלא נכנס. 2. ספק אם היה זה כלב או חתול, מעמידים שהיה כלב שאין לו ארס. 3. ישב ארי ביניהם ולא נהם, מעמידים שיש ביניהם שלום³⁶⁵. 4. קטע ראש אחד מהם ונח מריתחו, אין חוששים שדרס אחרים. 5. ראי שנמצא בעדר כשהוא נוהם והבקר גועות³⁶⁶, אין חוששים שדרס כיון שמפחדים זה את זה³⁶⁷. ומחלוקתם כשהוא שותק והן גועות. מר סבר זה משום שדרס בהן, ומר סבר שגועות מחמת פחדן. סל מלא עופות שנכנס הנץ ביניהם

אמר אמימר, להלכה חוששים לספק דרוסה. שאל רב אשי את אמימר, ומה עם שיטת רב המתיר? אמר לו, לא שמעתי, כלומר איני סובר כך. או שנאמר אחרת, שרב חזר ולמד כשמואל. ומוכח כן, ממעשה בסל מלא עופות שנכנס הנץ ביניהם, ורב שלח לשמואל, וצווה לחנקם ולהשליכם לנהר. ולכאורה רב סובר שמותר? אלא מוכח שחזר בו. שואלת הגמרא, אם כן

365 כדרך כמה חיות שנעשות תרבות וגדלות עם בני אדם ובהמות, ואין מזיקין. רש"י.

366 לשון צעקת ארי לחוד ולשון צעקת כל בהמה לחוד, כמו בלשון עברית: 'נוהם' לארי, ו'גועה' לשור, ו'ערוג' לאיל, ו'צהל' לסוס, ו'צפצוף' לעופות, ו'חרץ' לכלב. רש"י.

367 עמוד ב'.

היה צריך לאסור? אלא אומרת הגמרא, שהיה זה במקומו של שמואל,
ורב לא רצה חלק שם על דבריו³⁶⁸.

שמואל צווה לחנקם ולהשליכם
לנהר לפרסם הדבר

שואלת הגמרא, למה הצריך לחנקם ולא די
להשליכם כך לנהר? עונה הגמרא שהן יעופו

וציידים ימכרום לישראל. שואלת הגמרא, מדוע לא היה די להשהותם
שנים עשר חודש כדין ספק טרפה? עונה הגמרא, כיון שהם מרובים, לא
יוכלו להזהר בהם ויבואו לאכול אחד מהם. ולא צווה למוכרם לעובדי
כוכבים, שמא יקנו מהם ישראל. שואלת הגמרא, ומדוע לא צווה לחנקם
ולהשליכם לאשפה? תמחה על כך הגמרא, ומדוע לא הקשו שישליכום
לכלבים? אלא ששמואל רצה לפרסם את האיסור³⁶⁹.

מביאה הגמרא, מעשה באווז של בית רב אשי נכנס ל'בני קניא' וכשיצא
מצאו את צווארו מלוכלך בדם והיה ספק אם נחבל מחמת הקנים או
חתול. אמר רב אשי, כשם שאומרים שבספק מקלים לומר שכלב דרס,
גם כאן בספק מעמידים שנשרט מהקנה.

פג דרוסה צריכה בדיקה כנגד בני
מעיים

אמרי בני רבי חייא, בהמה שיש ספק אם
נדרסה, צריכה בדיקה כנגד בני מעיים:

גבה כריסה צידיה וכל שכנגד בני מעיים. שאם האדים שם בשר, מוכיח
שהארס נכנס וטרפה, שסופו לשרוף עד שינקוב את בני מעיים³⁷⁰.
אמר רב יוסף, שמואל כבר אמר את שמועתם של בני רבי חייא, שאמר
שמואל משום רבי חנינא בן אנטיגנוס, דרוסה שאמרו צריכה בדיקה
כנגד בני מעיים.

הסתפק אילפא, דריסה שעשאה כנגד הסימנים, האם אומרים שיש
דרוסה לסימנים והיא טרפה, או שכיון והם קשים אין בהם דין דרוסה?
אמר רבי זירא, ספק זה כבר פשטו רב חנן בר רבא בשם רב, דרוסה
שאמרו צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו, ואפילו בסימנים.

368 וממילא אין מכאן ראיה שרב חזר וסבר כשמואל. ובלשון ראשון פרש"י: שהגמרא לא דחתה את הראיה שרב
סבר כשמואל. אלא הסיבה שלא רצה להורות, זה משום שאין זה דרך ארץ להורות במקומו של שמואל בדבר שהן
שוין בו. אבל אם היו חולקים לא היה שולח לו להפסיד ממון ישראל, שבכל מקום שיש נדנוד חטא אין חולקין
כבוד לרב – כך שמעת'.

369 ושמואל לא בדקם לפי שעופות דקים ומרובים שהיה בזה טורח, שמא יטעה באחת מהן. א"נ ארס הנץ חלש
ולא מאדים בשר, ולא ניכר. ודבר זה נראה לי. רש"י.

370 ואם לא האדים בשר שם, אין צריך לבדוק במקום אחר, שאין דרוסה אלא כנגד בני מעיים. רש"י.

עוד הסתפק אילפא, מהו השיעור הפוסל בסימנים בכמה מקומות? אמר רבי זירא, ספק זה כבר פירשה רבה בר בר חנה בשם שמואל סימנים שנדלדלו ברובן.

הסתפק רב אמר, מה הדין אם 'נתמסמס' נתמסמס' מחמת דריסה שלא כנגד חללה כלומר שדרסה בדרך שלא כנגד החלל, ולאחר זמן ניכר שהבשר ניקב? אמר רבי זירא, דבר זה כבר פירשה רב יהודה בשם רב, בדרוסה עד שיאדים בשר כנגד בני מעיים. נתמסמס הבשר, רואים אותו כאילו אינו ודנים אם נעשה טריפה על ידי כך. וביאר רב הונא בנו של רב יהושע שנחשב ל'נתמסמס' אם הרופא היה חותכו ומשליכו.

אמר רב אשי, כשהייתי בבית רב כהנא, הביאו ריאה שהייתה נראית שלימה אך כשהרימוה התפרקה ונפלו ממנה חתיכות. וסברתי להטריפה משום שדומה למקרה שאמר רב הונא בנו של רב יהושע שבשר שהרופא היה חותכו נחשב כאילו אינו, וממילא נחשב ל'ריאה שחסרה'.

שיעור נקב מקוץ ושיעור אדמימות מזריסה בקנה ובוושט רב נחמן אמר, בהמה שנכנס קוץ לכריסה, נטרפת רק אם תינקב לחלל ששם יש חשש שמא ניקבו הדקין³⁷¹. אולם אם נדרסה, משיאדים בשר כנגד בני מעיים. רב זביד שנה כך: בדרוסה הבדיקה משיאדים בשר כנגד בני מעיים, ואם דרסה כנגד הסימנים, עד שיאדימו סימנים עצמם³⁷². אמר רב פפי, רב ביבי בר אביי הסתפק, שיעור גודל האודם מחמת דריסה בוושט הוא כשיעור נקב במשהו, אולם קנה ששעור נקב הפוסל בו הוא כאיסר, מה שיעור האודם הפוסלו? ולאחר מכן פשט ששניהם במשהו, משום שהארס שורף והולך ויחד איתו הנקב גודל.

371 ובבדיקה אי אפשר: מפני שאין נקב דק ניכר בהן. רש"י.

372 אבל משום האדמת בשר שכנגדן – לא נטרפת, שרוב סימנין קשיין הן, ואין ארס שולט בהם. אבל כשהאדימו הם עצמם הרי הוכח ששלט בהן הארס. רש"י.